

Festa del Pubillatge

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellbell i el Vilar
Alçada: 157

Coordenades:

Latitud: 41.62917
Longitud: 1.86078
UTM Est (X): 405106
UTM Nord (Y): 4609231

Classificació

Número de fitxa 08053 - 621
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle XX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Genís Frontera
Data de registre de la fitxa: dl., 29/05/2017 - 02:00

Descripció

El pubillatge és una tradició arrelada a molts pobles de Catalunya, especialment a l'interior. Els joves escollits representen el seu municipi arreu on van, en un context cultural i festiu.

La festa del pubillatge a Castellbell i el Vilar se celebra des de l'any 1968. Per tant, està a punt de complir el mig segle. Des de l'any 2015 el certamen és bianual. Entre el jovent del poble comprès entre els 16 i els 22

anys, es proclamen públicament la pubilla, la dama, l'hereu i el fadrí de Castellbell i el Vilar, alhora que els "sortints" s'acomiaden del poble i dels seus companys/es del pubillatge. Aproximadament un mes abans de la Festa del Pubillatge, l'Ajuntament convoca els representants sortints del pubillatge local (amb un vot per persona i secret) i els representants del teixit associatiu del municipi (amb un vot per entitat i secret), per votar i escollir els nous representants del pubillatge local fins al certamen següent. Es vota d'entre tots els joves que s'han presentat per ser Pubilla o Hereu o que tenen l'edat per convertir-se'n. Els que han obtingut una segona posició en número de vots es converteixen en Dama i Fadrí.

Després de les votacions que, des de l'any 2009, es realitzen al Centre cultural de Joan Masats, una delegació de persones relacionades amb el món del pubillatge (normalment, els representants sortints junt amb els "caducats" d'anys anteriors que, anys enrere, conformaven l'entitat Comissió del Pubillatge de Castellbell i el Vilar) es desplacen a casa dels escollits per informar-los de la seva elecció, intentant que la notícia no s'escampi més enllà o a més gent de la necessària, per mantenir la curiositat i la incertesa entre la població.

Durant la Festa del Pubillatge, normalment per la Festa Major i a la plaça de Lluís Companys (si es realitza a l'aire lliure) o al teatre del Casino Borràs (si es realitza en un espai tancat), organitzada per l'Ajuntament (anys enrere conjuntament amb el jovent i per la Comissió del Pubillatge) amb actuacions relacionades amb la cultura catalana, s'escenifica la proclamació dels nous representants del pubillatge amb l'entrega i la col·locació de les bandes i de les faixes als escollits, de la mà dels sortints per simbolitzar la presa del relleu. Aquest acte és obert, hi assisteix la ciutadania i, a més a més, hi són convidats totes les pubilles i dames, hereus i fadrins, de la Catalunya Central (Bages, Berguedà i Solsonès i els municipis amb pubillatge de l'Anoia i d'Osona) i, excepcionalment, d'algun municipi del Maresme o de les comarques gironines, si és que durant l'any dels "sortints", aquests han fet molta amistat amb alguns d'ells i han volgut venir per acomiadar-se'n.

A Castellbell i el Vilar, ser Pubilla i Hereu implica representar el poble arreu de les festes i proclamacions del Pubillatge dels municipis de la Catalunya Central i, al poble, presentar o col·laborar en actes d'àmbit cultural o de joventut.

Observacions:

Els vestits de la pubilla i la dama representen les dues cares de la societat catalana, la riquesa i la pobresa. El cos és de vellut negre, simbolitza la classe burgesa, que contrasta amb la camisa de pagesa i el cosset del vestit tradicional. La faldilla és un brocat d'estampats diversos; al dessota hi ha els enagos. Per damunt s'hi col·loca el davantal, de color negre, símbol de la dona treballadora. Les mitges, de preferència blanda, són de color blanc. Les sabates són amb taló, a diferència de la pagesa tradicional que calça espadenyes. La mantellina, blanca i feta de puntes simbolitza la bona posició. A la mà, porta la gandalla, de color negre i reixada i cobrint el braç, des del colze fins la mà a la meitat del polze i el començament dels altres dits, les mitenes, de color negre i reixada. La pubilla i la dama llueixen una banda de color blanc amb l'escut de la població.

L'hereu porta uns pantalons de vellut negre fins a sota el genoll. El cos és de vellut negre i de vegades la part dorsal pot ser d'una tela diferent, de color. La camisa és de màniga llarga i de color blanc amb un llaç negre al coll. i els mitjons llars o mitges són blancs. Als peus porten espadenyes de set vetes, de color negre i la barretina posada damunt de l'espatlla. L'hereu i el fadrí llueixen una faixa de color blanc amb l'escut de la població.

Història

Durant els segles XVIII i XIX la pubilla era la dona instituïda hereva per conservar la propietat quan no hi havia fill. Aquesta figura jurídica i legal és pròpia de Catalunya que sorgeix a l'Edat Mitjana per tal d'evitar la divisió del patrimoni familiar i mantenir l'economia familiar basada en l'agricultura. En cas de contraure

matrimoni amb un noi que no era hereu, aquest havia d'aportar certs bens en concepte d'aixovar i en determinats indrets, que prometia a la pubilla la soldada que era una quantitat pagada normalment els primers 10 anys de matrimoni. El pubill era un fill no instituït hereu. A la Catalunya Vella, si un pubill es casava amb una pubilla, acostumava a aportar un dot a favor de la seva muller o aixovar que consistia en diners que aquest rebia dels pares o si ja no en tenia, de l'hereu.

A partir de la meitat del segle XX, arreu de Catalunya va iniciar-se el Certamen Pubilla de Catalunya, que en els seus inicis estava imposat per la moralitat, imposada pel franquisme que es basava en la bellesa física, les virtuts morals de la candidata.

L'any 2000, al Foment de les Tradicions Catalanes, es va demanar la figura de l'hereu que finalment es va imposar. El propòsit del Foment és de preservar la història i els costums de Catalunya. Aquest permet un segon nivell que és escollir una dama i un fadrí.

Al municipi, la primera pubilla va ser nomenada l'any 1968, de 17 anys i va ser Candelària Puig i Soler. Les dames van ser Conxita Esquius i Paloma i Francesca Plans i Frontera.

Vint anys després, l'any 1998 s'instaura la figura de l'hereu, i el fadrí. El primer serà Josep Maria Claret i Ibàñez i el fadrí Joan-Andreu Gost i Álvarez. Des d'aquest any només hi haurà quatre figures: la pubilla i l'hereu i la dama i el fadrí.

Castellbell i el Vilar ha estat la seu i el municipi organitzador de l'elecció i de la proclamació de la Pubilla i l'Hereu Comarcal del Bages en tres ocasions: el 15 de maig de 1982, el 31 de maig de 1992 i el 5 de juny de 2004. Tanmateix i a partir de l'any 2006, amb la confluència dels diferents certàmens comarcals en l'elecció i la proclamació de la Pubilla i l'Hereu de la Catalunya Central, Castellbell i el Vilar n'ha acollit l'organització en una ocasió: el 10 de maig de 2008.

Alguns d'aquests joves han obtingut títols a nivell nacional i comarcal com la Josefina Llobet i Abizanda que va ésser pubilla local l'any 1983, i pubilla del Bages l'any 1984. L'Anna Maria Oliveras i Cugueró, va ésser pubilla local l'any 1991 i dama del Bages l'any 1992. La Maria Casanovas i Moreno va ser pubilla local l'any 1995 i dama del Bages l'any 1996. En Joan-Andreu Gost i Álvarez va ser nomenat hereu local l'any 2001 i hereu del Bages l'any 2002. En Valentí Torras i Grífol, va ésser hereu local l'any 2000 i fadrí del Bages l'any 2001. / En Genís Frontera i Vila, va ésser hereu local l'any 2003 i hereu del Bages l'any 2004. La Montserrat Berenguer i Alert, va ésser pubilla local l'any 2003 i dama del Bages l'any 2004.

L'Anna Bagués i Vivancos, va ésser pubilla local l'any 2004, dama del Bages i pubilla de les comarques barcelonines (segona dama de Catalunya) l'any 2005. En Marc Llopart i Riera, va ésser hereu local l'any 2004 i fadrí del Bages l'any 2005. La Laia Botinas i Mayordomo va ser pubilla local l'any 2005 i dama de la Catalunya Central l'any 2006.

Bibliografia

MASATS I LLOVER, Joan (2003). 35 anys d'història del pubillatge de Castellbell i el Vilar (1968-2003). Ed. Ajuntament de Castellbell i el Vilar.

